

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

ETXEBIZITZA ETA
HIRI AGENDA SAILA

TURISMO, MERKATARITZA
ETA KONTSUMO SAILA

DEPARTAMENTO DE VIVIENDA Y
AGENDA URBANA

DEPARTAMENTO DE TURISMO,
COMERCIO Y CONSUMO

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO

**BALIABIDE TURISTIKOEN
LURRALDE-PLAN SEKTORIALAREN
IDAZLANA**

A FASEA. Herritarrek Parte hartzeko Programa-
ren, LPSaren Aurrerapenaren eta Ingurumen-
Ebaluazio Estrategikoaren Hasierako Agiri Es-

GENERO-ERAGINAREN EBALUAZIOA

ARENAL
GRUPO CONSULTOR S.L.

EUSKAL AUTONOMIA ERKIDEGOKO BALIABIDE TURISTIKOEN LURRALDE-PLAN SEKTORIALA

*A FASEA. Herritarrek Parte hartzeko Programaren, LPSaren
Aurrerapenaren eta Ingurumen-Ebaluazio Estrategikoaren
Hasierako Agiri Estrategikoaren Idazlana*

GENERO-ERAGINAREN EBALUAZIOA

2025eko apirila

ARENAL GRUPO CONSULTOR SL

Juan Requejo Liberal, ekonomialaria eta geografoa. Proiektuaren koordinatzailea

Irene Zúñiga Sagredo, arkitektoa (Atalaya)

Nagore Uresandi Espinosa, turismoa eta lehiakortasuna (In2Destination)

Oscar Miravalles, mendi-ingeniaria (Atalaya)

Marta Lobo Gómez, arkitektoa (Atalaya)

Carlota Cazalla Llantada, turismo-teknikaria (In2Destination)

José Ignacio Macías Vivero, ekonomialaria

Salvador Costales Montiel, geografoa

Hodei Zenikaonaindía Otzerinjauregi, arkitektoa

Álvaro Morilla Maestre, geografoa

Ángel Alonso Blanco, GIS aditua

Aurkibidea

1. LEGE-ESPARRUA	5
2. AURRETIAZKO ALDERDIAK	8
3. GENERO-ERAGINAREN EBALUAZIOA.....	13

1. LEGE-ESPARRUA

1.1. EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea

1/2023 Legegintzako Dekretuak, martxoaren 16koak, emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legearen testu bategina onartzen duenak, xedatzen du genero-ikuspegia txertatu behar dugula esku artean dugun lanean. Beraz:

3. artikuluko (*Printzipio orokorrak*) 5. puntuan, honako hau dio:

5.– Genero-ikuspegia txertatzea.

EAEko botere publikoek **genero-ikuspegia txertatu behar dute** beren politika eta ekintza guztietan, haietan guztietan ezar dadin desberdinkeriak ezabatzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko helburu orokorra.

Lege honen ondorioetarako, **hau da genero-ikuspegia txertatzea**: sistematikoki kontuan izatea emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharri-zan diferenteak, eta, horretarako, desberdinkeriak ezabatzeko eta berdintasuna sustatzeko xedea duten helburu eta jarduera espezifikoak gehitzea politika eta ekintza guztietan, maila guztietan eta horiek planifikatzeko, betearazteko eta ebaluatzeko fase guztietan.

Eta, zehazki,

50. artikuluan: Ingurumena, lurralde-antolamendua, hirigintza, etxebizitza, garraioa eta landa-eremua.

1.– EAEko botere publikoek behar diren baliabideak jarriko dituzte berma dadin genero-ikuspegia txertatzen dela lurralde-antolamenduaren, hirigintzaren, garrai-oaren eta etxebizitzaren arloko politikak, arauak, planak eta programak taxu-tzean, betearaztean eta ebaluatzean; besteak beste, gai hauek hartuko dira kontuan:

a) Emakumeen eta gizonen beharri-zan desberdinen ezagutza sustatzea mugikortasunari eta etxebizitza-, garraio- eta hirigintza-politikekin lotutako espazioak, azpiegiturak eta zerbitzuak erabiltzeari dagokionez, horreta-

rako diagnostikoak, azterlanak eta sexuaren arabera bereizitako estatistika-datuen eta sektore horietako emakumeen eta gizonen berdintasunari buruzko adierazle espezifikoaren eskuragarritasuna areagotuz eta hobetuz.

b) Emakumeen kontrako indarkeria matxistatik gabeko bizitza bermatzeko gune seguruak sustatzea.

c) Jendartearen aldetik kohesionatuta dauden eremuak eta lurraldeak sustatzea, emakumeen eta gizonen bizi-kalitatea hobetzen laguntzeko eta zerbitzuak eta azpiegiturak berdintasun-baldintzetan eskuratzeko, bereziki kontuan hartuta 3.1 artikuluko azken atalean aipatutako faktoreak biltzen dituzten emakumeen egoera.

d) Erraztea etxeko lanak eta pertsonak zaintzeko lanak egitea eta erantzunkidetasunez bateratzea bizitza pertsonala, familia eta lana, eta, oro har, kontuan hartzea ekoizpen- eta ugalketa-arloan sortutako beharrak, bizitzaren iraunkortasuna errazteko helburuz.

e) Sektoreko profesionalen berdintasun-arloko prestakuntza sustatzea.

f) Aipatutako politika eta programak diseinatzerakoan eta gauzatzera-koan gardentasuna eta emakumeen ikusgaitasun eta parte-hartze handiagoa sustatzea, bereziki 3.1 artikuluko azken atalean aipatutako faktoreak biltzen dituzten emakumeena.

1.2. Beste berdintasun-politika eta -plan batzuk

Euskal Autonomia Erkidegoan genero-ikuspegia txertatzen dela bermatzeko, beharrezkoa da jadanik dauden lege-araudia, plan estrategikoak eta gida teknikoak kontuan hartzea. Hona hemen autonomia-eremura egokitutako erreferentzien zerrenda:

4/2005 Legea, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa. (2005)

Legegintza-dekretuak partzialki ordezkatu arren, oraindik ere erreferentzia historikoa eta arautzailea da eskumen autonomiko jakin batzuetarako.

EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VII. Plana. (2018–2021, luzatua)

Esparru estrategiko autonomikoa, genero-berdintasunerako helburuak ezartzen ditu.

2030 Agenda / EBko Berdintasun Estrategia. (2015 / 2020–2025)

Berdintasunerako eta jasangarritasunerako nazioarteko jardunbide egokien testuingurua eskaintzen du. Maila zehatzagoan garatzen da Espainiako Hiri Agendan edo EAEko Hiri Agenda - Bultzatu 2050en.

Generoaren araberako eraginaren txostenak egiteko gidaliburua (Emakunde). (2013, eguneratua)

Proiektuak emakumeei eta gizonei modu bereizian nola eragiten dien aztertzeko metodologia ematen du, eta genero-eraginaren ebaluazioa errazten du.

2. AURRETIAZKO ALDERDIAK

LPSaren idazlan-fase honetan, hau da, Aurrerapenari dagokion fasean, Euskal Autonomia Erkidegoan emakumeak duen zereginaren egoerari buruzko hurbilketa bat egin da. Izan ere, EAEko landa-eremua lurraldeko azaleraren % 74 da gutxi gorabehera, eta biztanleria osoaren % 14 bizi da bertan; alderdi horrek errealitate hau berezitu eta zehaztuko du. Aldi berean, genero-ikuspegi horren arabera beharrezkoa den gizarte-eredua aldatzeko jarraibideak markatzeko balioko duten parametroak jaso dira.

2.1 Aurretiazko datu garrantzitsuak

Jarraian, EAEko genero-eraginaren ebaluaziorako garrantzitsuak diren hainbat datu emango dira, honako gai havei buruz:

- **Emakumea EAEn. Hezkuntza eta lana:** [zifrak_2024.pdf](#)

Emakumeen eta gizonen arteko proportzioa orekatua da Batxilergoko eta Unibertsitateko hezkuntza-mailetan, nahiz eta emakumeen gehiengo txikia dagoen bi kasuetan. Emakume gehiago dago hezkuntzarekin eta zaintzarekin lotutako arloetan. Maskulinizazioa agerikoa da Lanbide Heziketan.

Emakumeen eta gizonen jarduera-tasaren arteko aldea murrizten joan da urteen poderioz, baina oraindik ere zertxobait txikiagoa da emakumeen artean. Alde hori handiagoa da 45 urteko edo gehiagoko emakumeen eta gizonen artean, bai eta bi seme-alaba edo gehiago dituzten emakumeen eta gizonen artean ere.

Lana duten 10 emakumetatik 9k zerbitzuen sektorean egiten dute lan, eta ostalaritzak eta merkataritzak gero eta garrantzi handiagoa dute sektore horretan; gizonei dagokionez, aldiz, % 58,3k egiten du lan sektore horretan. Estatistikak antzekoak dira hiru lurralde historikoetan.

Lana duten emakumeek egunean 114 minutu gehiago ematen dituzte etxeko lanetan eta zaintzan, lana duten gizonek baino, eta erantzukizun handiagoa hartzen dute beren gain seme-alaben eta mendeko pertsonen zaintzan.

- **Emakumea euskal landa-eremuan:** [Emakumeak euskal landa eremuan 2012](#) (2020)

Landako biztanleria lotuta dago hiri-inguruneari.

Euskal landa-eremuaren ezaugarri nagusietakoa biztanleria-dentsitate txikia eta zahartua da.

Landa-eremuko emakumeek, batez beste, bi ordu gehiago ematen dituzte eguneroko lanean gizonen baino, ordaindutako lana, etxekoa eta zaintzakoa kontuan hartuta. Azken lau urteotan, denbora horrek gora egin du, bereziki ordaindutako lanetan eta zaintzakoetan. Gainkarga horrek zuzeneko eragina du beste jarduera batzuetarako erabilgarri duten denboran, hala nola autozaintzarako eta norberaren premiei erantzuteko, hiriko emakumeekin alderatuta askoz txikiagoa baita, eta are txikiagoa gizonekin alderatuz gero.

Zerbitzuen sektoreak biltzen du lan-jardueraren zatirik handiena, bai gizonen bai emakumeen artean, eta bi inguruneetan: landan zein hirian. Zehazki, landa-eremuetan lan egiten duten emakumeen % 86k sektore horretan lan egiten du, eta hiriguneetako emakumeen ehunekoa ere antzekoa da. Landa-eremuan lan egiten duten gizonen kasuan, % 48k jarduten du zerbitzuen sektorean.

Handitu egin da emakumeek mendeko pertsonak zaintzeko eta aisialdirako eskaintzen duten dedikazioa.

Landa-eremuko emakumearentzat, normala da joan-etorrietan denbora luzea igarotzea (astean 4 ordu). Ratio hori hiriguneetan bizi diren emakumeek eskainitakoa baino txikiagoa da.

Landa-eremuko emakumeen % 1ek baino ez du jarduten nekazaritza, abeltzaintza, basogintza eta arrantzaren sektorean. Gizonen kasuan, datu hori % 4ra igotzen da. Gainera, sektorea oso zahartuta dago gaur egun.

Zerbitzuen sektorean aritzen diren emakumeen ehunekoa hiri-inguruneekoaren oso antzekoa da. Emakume horien % 86 aritzen da sektore horretan, beste jarduera batzuen aldean. Gizonen kasuan, zerbitzuetan jarduten dutenen ehunekoa % 48ra jaisten da.

Aipatutako dokumentuak aldarrikatzen du landa-munduak oinarrizko euskarria eskaintzen diola genero-hirigintzari, espazio horretan soziabilitatea, zaintza eta belaunaldien arteko harremana hirian baino errazagoa baita.

Klima-aldaketa Euskadin generoaren ikuspegitik: [Klima aldaketa Euskadin generoaren ikuspegitik.pdf](#)

Zereginak modu desorekatuan banatzeak eta genero-rolak egoteak espazioen erabilerara eta bertako mugikortasuna baldintzatzen dute. Emakumeek eguneroko zeregin-kateari lotutako ibilbide laburragoak egiten dituzte, zainketek garrantzi berezia baitute, eta

lehenetasuna ematen diote oinez, bizikletaz eta garraio publikoan mugitzeari. Genero-ikuspegia duten hirigintza-eredu trinkoen aldeko apustuak berotegi-efektuko gasen emisioak murrizten lagun dezake.

Klima-aldaketara egokitzean genero-ikuspegia txertatzeko beharra antzeman da, kalte-beratasun-egoeran dauden guztiengana iristeko. Egiturazko aldeak, errentaren bana-keta desorekatua eta emakumeek zaintzari eskainitako dedikazio handiagoa kontuan hartzen saiatu behar da.

- EAEko emakumeen eta gizonen berdintasunerako 2030erako estrategia:

Plangintza-tresna horrek ahalbidetzen du EAEn Emakumeen eta gizonen berdintasunerako eta emakumeen aurkako indarkeria matxistarik gabe bizitzeko Legeak ezarritako aginduak antolatzea. Lau jarduketa-ardatzetan antolatuta dago, eta LPSa ere horietan oinarritzen da:

Gobernu ona: Demokrazia Parte-hartzailea programa. LPSa idatzi bitartean egindako Herritarrek Parte Hartzeko Prozesuaren bidez.

Emakumeak ahalduntzea. Hobekuntza lurralde kohesionatu eta hurbilekoan.

Gizarte-antolaketa bidezkoa, berdintasunezkoa eta jasangarria: ekonomiak eta gizarte-antolamendua eraldatzea, eskubideak bermatzeko. Bizimodu konplexua, erabilera-nahasketa eta zerbitzuetarako irisgarritasuna ezinbestekoak dira ekoizpen-lanaren eta ugalketa-lanaren arteko bateragarritasuna errazteko, azken batean, familia-kontziliazioa errazteko.

Emakumeen aurkako indarkeriarik gabeko bizitzak: espazio publikoan eta herri eta hirien inguruneetan segurtasuna sentitzea oinarritzkoa da gizartearen bizikidetzarako eta bizitasunerako.

2.2 Genero-ikuspegiko kontzeptu giltzarriak

Jarraian, Euskal Autonomia Erkidegoaren eremuan genero-ikuspegia ulertzeko funtsezko kontzeptu batzuk deskribatuko dira.

- **Mainstreaming** edo genero-ikuspegia txertatzea: emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrian desberdinak sistematikoki kontuan hartzea, eta berdintasunerako helburu eta jarduera espezifikoak gehitzea politika eta ekintza guztietan, maila eta fase guztietan. Genero-ikuspegia txertatzeko, beharrezkoa da: konpromiso politiko irmoa izatea, emakumeen eta gizonen berdintasunerako politika espezifikoak indartzea, sexuaren arabera bereizitako esta-

tistikak eta tresna egokiak izatea, genero-harremanei eta administrazioari buruzko ezagutza izatea, behar adina finantza- eta langile- baliabide izatea, emakumeen parte-hartzea bultzatzea eta erakunde- eta antolaketa- egiturak eta -prozesuak aldatzea.

- **Desberdintasunak zimendutzat dituen oinarritzko egiturak:** lanaren sexu-banaketa, bizitza pribatuaren antolaketa (genero-rolak) eta antolaketa soziopolitikoak.
- **Desberdintasunak eratzen eta erreproduzitzen dituzten mekanismoak:** baliabide materialak eta ez-materialak edukitzea, genero-arauak (jokabide maskulinoak eta femeninoak) eta emakumeen aurkako indarkeriaren legitimazioa.
- **Zaintzaren hirigintza:** adingabeak eta mendeko adinekoak zaintzeko lana, etxea mantentzeko; estatistikoki, gehienetan emakumeek hartzen dituzte beren gain. Lurralde- eta hiri-plangintzan genero-ikuspegia txertatzearen ondorioz, espazio publikoak, ekipamenduak, etxebizitza eta abar berriro pentsatu beharra dago, zera lortzeko: familia zaintzeko eguneroko lanak eta ordaindutako lana ahalegin eta zailtasun gutxiagorekin egin ahal izatea; espazio publikoak eta garraioa seguruak izatea; kalteberatasun-egoeran dauden emakumeen espazio- eta hiri-beharrak kontuan hartzea, baita sarbide ekonomikorako dituzten mugak ere. Hiri eta lurralde bidezkoagoak eta seguruagoak sortzen laguntzea, herritar guztion bizi-kalitatea hobetzeko.

2.3 Hirigintza-irizpideak eta -neurriak genero-ikuspegitik identifikatzea

Jarraian, Genero Eraginaren Aurretiazko Ebaluazioan (GEAE) identifikatutako hirigintza-irizpideak eta -neurriak jasotzen dira, Aurrerapen fasean Generoaren araberrako Eraginaren Ebaluazioa garatzeko balioko baitute:

Herri trinkoak, konplexuak eta kohesionatuak:

- Hirigune eta herri historikoak biziberritzeko gai den turismoa aktibatzea, biziberritzearen eta birgaitzearen aldeko apustua egingo duen garapen jasangarriaren bidez.
- Eraikitako ehunaren bizigarritasuna hobetzea; bizitzaren dimentsio desberdinak erlazionatzea: ekoizpena, kontsumoa, aisialdia, harremanak, zaintzak, parte-hartzea eta turismoa; eta bizitza pribatuaren, turismo-jardueraren eta espazio publikoaren arteko oreka bilatzea.
- Herrietan eta hirietan konplexutasuna sartzea, erabilera-nahasketaren, dentsitatearen, eskalaren eta irisgarritasunaren bidez.
- Hiri-bizitasunarekin bateragarriak diren turismo-mekanismoak identifikatzea. Auzo-etako oinarri soziala eta tokiko ekonomia indartzea.
- Segurtasun-ezaren pertzepzioa ematen duten espazioak ezabatzea eta horrelako gehiago sortzea saihestea, bai espazio publikoan, bai hiri-ertzetan.
- Ekipamenduek auzo-sareen sortzaile gisa duten zeregina, eta zerbitzuen horniduran ekitatea bermatzea.
- Saihesbideak baketzea eta tratamendu hiritarragoa.

Kultura-, natura- eta paisaia-ondarea

- Ondarerako eta paisaiarako irisgarritasuna sustatzea, eta oinezkoentzako eta bizi-kletentzako bide-sare egoki, irisgarri eta seguru bat sortzea, aisialdirako gunee-tara eta kulturaren eta paisaiaren intereseko puntuetara sartzeko.
- Azpiegitura historikoen balioa nabarmentzea eta erabilerak berreskuratzearen bi-deragarritasuna aztertzea.
- Erdiguneetan eta hirigune historikoetan eraikitako parkeak biziberritzea.

Lurralde jasangarria

- Erdigune desberdinen arteko harremanak sustatzea.
- Instalazio egokiak dituzten zerbitzu ibiltariak.
- Merkataritzari, trukeari eta zerbitzuei lotutako hurbiltasun-sareak sortzea. Zaintza eta turismoa.
- Komunikazioen eta banda zabalaren instalazioak indartzea herri eta etxe guztie-tan.
- Autosufizientzia energetikoa.
- Turismoa babestea, jarduera-gune eta tokiko enplegu-aukera gisa.

3. GENERO-ERAGINAREN EBALUAZIOA

Jarraian, berdintasuna eraginkorra izan dadin beharrezkoak diren baldintzak sortzeko zenbait estrategia proposatzen dira, ekintza positiboen eta genero-ikuspegiaren integrazioaren bidez. Estrategia horiek zuzenean lotzen dira Euskal Autonomia Erkidegoko Baliabide Turistikoaren LPSaren Aurrerapeneko funtsezko alderdiekin.

3.1 Proposamenek genero-ikuspegiaren integrazioarekin duten lotura

Lehenik eta behin, abiapuntutzat, lurraldeen bizi- eta espazio-baldintzek eragina izan dezakete bertan bizi diren pertsonen kalteberatasunean eta genero-dinamiketan; halaber, lurraldea antolatzeko jarduketek kalteberatasun-egoerak aldatzeko gaitasuna dute, eragina baitute bizi-baldintzetan, baliabideetarako sarbidean, gune turistikoetako erabilaren erregulazioan eta abarretan. Eragin hori hainbat modutara agertzen da, jarduten den eskalaren arabera, eta, ziur aski, lurralde-eskalak du eraginik sakonena epe luzera.

LPS honen irismena EAE osora zabaltzen da, eta haren mende dago udal-plangintzaren garapena, bereziki turismo-jarduera handiena duten udalerrietan edo jarduera horren aurrean ahultasun handiena dutenetan. Planak, beraz, EAEko biztanleria osoarengan eragiten du.

Atal honetan, Euskal Autonomia Erkidegoko Baliabide Turistikoaren LPSaren Aurrerapenean jasotako zenbait proposamen deskribatzen dira. Proposamen horiek lotura zuzena dute genero-ikuspegia txertatzearekin, eta proposatutako neurriak eta ikuspegia txertatzean duten eragin positiboa lotzen dituzte.

○ Etxebizitza turistikoaren arautzea

- LPSak erabilera turistikoko etxebizitzaren (ETE) garrantzia areagotu izana hartzen du abiapuntutzat. LPSaren Aurrerapenak ondorioztatzen du hiriguneetan ETE ugari bilteak eragin nabarmena duela espazio publikoetan, etxebizitza-merkatuan eta merkataritzan. Horri gehitu behar zaio bigarren bizitxetxeen erabilera turistikoa, eta hori, ikuspegi kuantitatibotik, garrantzitsuagoa da.

- LPSaren proposamena erabilera turistikoko etxebizitzak jarduera ekonomiko araututzat kalifikatzea da, eta ETEek *tokiko enplegua* sortzeko duten gaitasuna optimizatzea du helburu.

- Gainera, jende asko bizi den hiriguneetan ETE kopurua kontrolatzeak komunitate egoiliarra zein haren beharrak errespetatzen direla ziurtatzen du, saturazio-egoerak saihestu eta egoiliarren eta bisitarien arteko bizikidetza hobetzen baita. Espazio horien erabilera turistikoa zaildu egin ditzake eguneroko erabilerak, bai eta bertako biztanleengan tertziarizazio- eta deserrotze-prozesu indartsu eta bizkorak sortu ere. Neurri horren bidez, *hiri-sare konplexu bat* mantendu edo berroneratu nahi da, bertan bizi diren biztanleei mota guztietako *hurbiltasunezko oinarrizko ekipamenduak eta zerbitzuak* emateko. Antzeko helburuetarako, bigarren bizitxe ugari dauden guneetan, eraikin horiek birmoldatzeko erabakiak sustatzen dira, etxebizitza nagusi gisa erabil daitezen.

- Neurri horiek hartzeak lekualdatzeko beharrak murrizten ditu, *hurbiltasun funtzionala* errazten duen lurralde-antolamenduko eredu baten bidez, zaintza-lana egiten duenak ugalketa-lanaren eta ordaindutako lanaren eguneroko zereginak ahalegin eta zailtasun gutxiagorekin egin ahal izan ditzan. Erabilera-nahasketaz gain, *espazio publikoetako segurtasuna hobetzen du*, eta erdiguneek ondarearen funtsezko elementu gisa duten papera *indartzen du*.

o Lurzoru urbanizaezineko ostatu eta ekipamenduetarako zehaztapenak

- Planak espazio publikoa arautzea proposatzen du, saturazioa saihesteko. Hartara, bertakoen bizi-kalitatea babes daiteke, eta belaunaldi guztiei eta aniztasunari arreta jarri, *zaintzaren hirigintzarekin* lankidetzan aritzen dira eta ugalketa-lanak errazten dira, biztanleei topaketa eta kohesio soziala sustatzen duten guneak ematen baitzaizkie.

- Lurzoru urbanizaezinean sakabanatuta dauden bizitokiei buruzko neurriek, haien arteko loturari dagokionez, automobilaren ordezeko mugikortasun-irtenbideak sustatzen dituzte. Seinaletika gehitzeak, bidegurutzeetako segurtasuna hobetzeak eta oinezkoentzako zein bizikletentzako bideak egokitzeak, *segurtasun-sentsazioa* handitzeaz gain, ehun jarraitu bat sortzen laguntzen dute, eta horrek errazagoa bihurtzen du genero-ikuspegia txertatzea.

- Turismo-ostatuak eta ingurunea lotuz gero, kanpatzeko eremuak barne, eta jadanik dauden erdiguneetatik gertu kokatuz gero, erabiltzaileentzako *hurbiltasuneko* oinarrizko zerbitzuetarako sarbidea sustatzen da. Baliabide turistikoen kokapen horrek isolamendua saihesten du eta segurtasun-ezak dakartzak arriskuak murrizten ditu; aldi berean, landa izaera aldatzea ekiditen da.

- Proposatutako turismo-erabileren erregulazioak jasangarritasuna eta lurraldearen berezitasunak hartzen ditu kontuan. Gizarte-, ingurumen- eta kultura-irizpideen integrazioa bultzatzen da horrela.

○ Mugikortasunari buruzko zehaztapenak

- Hainbat proposamenek, hala nola garraio publikoa hobetzeak, disuasio-aparkalekuak ezartzeak, emisio txikiko eremuak identifikatzeak eta hiriko erdialdera iristeko autobus-zerbitzuak antolatzeak, ibilgailu pribatuaren erabilera murrizten dute, eta, beraz, *mugikortasun jasangarria* eta baliabide turistikoetarako irisgarritasun hobea sustatzen dituzte. Aldi berean, horrek eragin handia izan dezake klima-aldaketaren aurkako borrokan. Pertsonen mugikortasun-ereduak desberdinak dira genero-rolen arabera; estatistikoki, gizonek eta emakumeek rola hartzen dituztenean, emakumeak izan ohi dira garraio publikoaren erabiltzaile nagusiak. Izan ere, arrazoi gehiagogatik egiten dituzte bidaiak, horiek iraupen laburragoak dira (ordaindutako lanarekin, beste pertsona batzuk zaintzearekin eta etxea mantentzearekin lotuta), eta bidaiak gehiago kateatzen dituzte. Aurreko neurri horiek mugikortasun-ereduak hobetzeko aukera emango dute.

- Ibilgailu pribatua murrizteak oinezkoen eta bizikleten mugikortasuna eta mugikortasun jasangarriko bestelako neurriak areagotzea ahalbidetzen du, eta bertako biztanleei hiri-sare jarraitua eta segurua ematen lagun dezake. Horrela, espazio horretako *segurtasun-sentsazioa* hobetu egiten da.

○ Udalaz gaindiko eremu turistikoak eta antolamendu-esparruak

- LPSak lurraldearekiko hurbilketa bat egiten du udalaz gaindiko eremuak bereizteko, eremu bakoitzaren bidezko irizpideak ezartzeko aukera izateko. LPSaren Aurre-rapen Agirian jasotako proposamenak honako gai hauetan banatzen dira:

- **B.1. Baliabide turistikoak:** Baliabide turistikoak lurralde bakoitzean duten ahalmenaren arabera egokitzeak eta natura-baliabideen erabilera publikoa hobetzeak lurralde-jasangarritasuna sustatzen dute. Gizarte-, ingurumen-, ekonomia- eta kultura-irizpideetan oinarritutako plangintza eta kudeaketaren bidez, baliabideak eta aukerak modu ekitatiboan eskuratzea, jarduera ekonomikoaren eta bizi-kalitatearen arteko oreka eta inguruneen eta komunitateen gaineko inpaktu negatiboak murriztea bermatu behar dira, *baita pertsonen eta lurraldearen zaintza ziurtatu ere*.

- **B.2. Etxebizitza:** Diagnostikatutako tipologiaren arabera, hainbat antolamendu-eremu definitzea proposatzen da: eremu turistiko segregatuak, bigarren bizitegia nagusi baita, eta zona hibridatuak, non funtzio turistikoak eta bizitegiak modu orekatuan bizi diren, bai hiri-testuinguruan, bai landa-ingurunean. Horrelako plangintza-erabakiek hiri-sareko aniztasuna babesten dute, baita erabilerak eta tipologiak, dentsitatea eta, horrekin batera, *oinarizko zerbitzuekiko hurbiltasuna eta gizarte-kohesioa* bultzatu ere.

- **B.3. Ostatua eta laguntza-azpiegiturak:** *Irigarritasun unibertsaleko eta segurtasuneko* eskakizunak txertatzea planteatzen da, bai eta turismo-eskaintzan baldintza justuak bultzatzea ere, erabiltzaileentzat zein langileentzat, interes turistikoko puntuen arteko konektibitatea errazteko.

- **B.4. Mugikortasuna:** *Mugikortasun jasangarriko* formulen bidez, mugikortasun turistikoa eta aisialdiko mugikortasuna hobetzeak, aldi berean, hiriko mugikortasunaren ereduetan aurrera egitea bultza dezake, bai barne-irigarritasunari dagokionez, bai kanpo-irigarritasunari dagokionez. Neurri horiek, beraz, lotura estua dute genero-ikuspegia txertatzearekin.

3.2 Eragin positiboko alternatiben analisia

Jarraian, Euskal Autonomia Erkidegoko Baliabide Turistikoen LPSaren Hasierako Agiri Estrategikoan jasotako genero-ikuspegiaren txertaketari eragiten dioten alternatiben laburpen bat aurkezten da, eta justifikatuta identifikatzen da atal bakoitzerako hiru proposamenen artean genero-ikuspegia txertatzeko aukera onuragarriena.

○ Erabilera turistikoko etxebizitza

2. alternatiba, hau da, nagusia ez den etxebizitzengatik kontzentrazio handiko eremuak, saturatzeko arriskuan daudenak eta eremu tentsionatuak definitzea, eta erabilera turistiko etxebizitzak arautzeko eta kontrolatzeko logikak sortzea, LPSan genero-ikuspegia txertatzeko aukera onuragarriena da, udalerrri handiak zein txikiak arautzea ahalbidetzen baitu, lurralde-oreka bermatzeko. Horrela, turismoaren ondorioz saturazioa saihesteko eta hiri-ehun guztien garapen jasangarria lortzeko tresnak egongo dira lurralde osoan, desberdintasunak saihesteko.

○ Lurzoru urbanizaezineko turismo-jarduerak

LPSan genero-ikuspegia txertatzeko aukera onuragarriena 2. alternatiba da; izan ere, ingurumen-jasangarritasun handiagoa eta hiri-metabolismoaren oreka handiagoa lortzen ditu, kostaldeko kontzentrazio handiko eremuak eta eremu berriak kokatzeko baldintzak zehazten baititu. Gainera, nekazaritza-turismoa arautzen da, egungo egoeraren ikuspegitik. Horrek guztiak mesede egingo dio lurralde osoan egoiliarren eta bisitarien arteko elkarbizitzako kultura-interakzioari, eta ordaindutako lana zein ugalketa-lana garatzeko euskarri egokia emango du.

○ Kanpo- eta barne-mugikortasuna

2. alternatiba da LPSan genero-ikuspegia txertatzeko aukera onuragarriena. Turismoak egonaldi luzeagoak izatea, treneko eta autobuseko mugikortasuna hobetzea, garraio publikoaren eskaintza handitzea eta oinezkoen eta bizikleten mugikortasunerako ibilbide

berdeak sustatzea ahalbidetzeko lan eginez gero, bisitariak eta egoiliarrek sortutako karbono-aztarnaren inpaktuak minimizatu egingo dira, eta horrek ingurumenerako ondorio onuragarriak ekarriko ditu. Gainera, hobetu egiten da segurtasun-sentsazioa oinezkoen espazioan eta mugikortasun-ereduetan, eta murriztu egiten da eguneroko joan-etorrietan erabilitako denbora, kontuan hartuta emakumeek arrazoi gehiagorengatik egiten dituztela bidaiak eta bidaiak gehiago kateatzen dituztela.

○ Espazio turistikoaren kudeaketa

2. alternatiba da LPSan genero-ikuspegia txertatzeko aukera onuragarriena. Kasu bakoitzerako azterlanak egiteak indibidualizazioa ahalbidetzen du eta desberdintasun-egoezkoak saihesten ditu, datu bereziak neurtuz eta dimentsioak aztertuz, hala nola turisten portaera eta mugikortasuna. Horrek, era berean, espazio turistikoaren zonifikazioa errazten du, etorkizuneko jardueren ezaugarriak beharren arabera egokitzen laguntzen baitu. Zuzkidurek egoiliarren eta turisten egoeraren hobekuntza ekartzen dute, espazio horietako bizikidetzak hobetzen da eta gastu-sarreraren balantze egokia lortzen da.

○ Identifikazioa, kalifikazioa eta sailkapena, baliabide turistikoaren ETBI

2. alternatiba, hau da, baliabide turistikoaren inbentario bat sortzea, non baliabide horiek sailkatuta eta kalifikatuta egongo diren, LPSan genero-ikuspegia txertatzeko aukera onuragarriena da. Aukera horrek baliabideak, horien tipologia, zuzkidura, zerbitzu eta beharrrak ezagutzeko aukera ematen du, baita programa ordenatu batekin jardutekoa ere. Jarduketa-programa LPS honen oinarritzko puntuak kontuan hartzen dituzten parametroen arabera diseinatzen da: enplegu egonkorra eta kalitatezkoa sortzea, errenta sortzea, egoiliarren eta bisitarien arteko elkarbizitzako kultura-elkarreragina eta ingurumen-inpaktu txikia.

3.3 Ondorioak

LPSak izaera turistikoko hainbat erronka identifikatzen ditu Lurralde Antolamenduan, eta horiek eragina dute generoaren ikuspegitik hainbat alderditan. Erronkak honako hauek dira:

- Bizitegi-funtzioa zaintzea: Etxebizitza turistikoaren erregulazioari buruz proposatutako neurriak bultzatzen duten kudeaketa-ereduak garapen ekonomiko jasangarriagoarekin laguntzen du, bai hirigune historikoetan, bai hiri- eta landa-ehunen beste mota batzuetan. Bestalde, hiri-sarearen konplexutasuna, erabileren nahasketa eta hurbiltasuneko oinarritzko ekipamendu eta zerbitzuetarako sarbidea sustatzen dute.

- Harreman-espazioen gizarte- eta kultura-funtzioa mantentzea: Espazio publikoko jarduketek gizarte-kohesioa sustatzen laguntzen dute, eta zaintzarako euskarria eskaintzen dute.
- Lurzoru urbanizaezineko turismo-jardueraren kudeaketa: Lurzoru urbanizaezinean baliabide turistikoak arautzea proposatzen da, landa-ingurunearen lurralde-jasangarritasuna bermatzeko eta haren izaera eta funtzionamendu berezia aldatzea saihesteko.
- Garraio publikoa hobetzea eta mugikortasun jasangarria: Azkenik, mugikortasunari buruz proposatutako zehaztapenek, garraio publikoa hobetzea eta ibilgailu pribatuaren erabilera murrizteko beste neurri batzuk barne, mugikortasun jasangarria areagotzea sustatzen dute (oinezkoak, bizikletak eta bestelakoak), eta, horrekin, espazioaren segurtasun-sentsazioa areagotu eta klima-aldaketaren aurkako borrokan laguntzen dute.

Gainera, partaidetza-prozesuaren baitan, diseinu- eta erabaki-prozesuetan emakumeek berdintasunez parte hartzea lortu nahi da, eta lurralde-aniztasuna kontuan hartuko da tailerrak, parte hartzeko bideak eta kontziliazio-lanekin bateragarriak diren ordutegiak aurkitzeko. Horrela, parte-hartzean dauden arrakalak murriztu nahi dira. Halaber, hizkera ez-sexista erabili da Aurrerapenean.

Horrek guztiak *positiboki* laguntzen du Euskal Autonomiako Baliabide Turistikoen LPSean genero-ikuspegia txertatzen.